

Пуш О. М.,
асистент кафедри перекладу та філології
Івано-Франківського університету права
імені Короля Данила Галицького

ПРО ДИНАМІКУ РОДУ В СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ КАРТИНІ СВІТУ: ПОШУКИ ТА МІРКУВАННЯ

Анотація. У статті розглянуто проблеми категорії роду в англійській картині світу. Значну увагу приділено питанню мовної картини світу, концептуалізації дійсності та концепту роду в історичному розвитку. Статтю присвячено детальному аналізу основних концепцій походження роду в англійській та інших германських мовах. Обґрунтовано тезу про те, що концепт роду в англійській картині світу – величина константна, яка представлена своєю концептосферою – величиною змінною.

Ключові слова: категорія роду, чоловічий, жіночий, середній і загальний, мовна картина світу, концептуальна картина світу, концепт роду.

Постановка проблеми. Питанню сутності мови приділяють багато уваги ще античні філософи (Платон, Арістотель, Сократ), а на межі XIX – XX століть ця проблема стала ключовою в працях відомих філософів (Г. Брутян, Р. Павиленис, Л. Вітгенштайн) та лінгвістів (Ф. де Сосюр, В. Гумбольдт, О. Потебня, Ф. Фортунатов). Зв'язок між людиною і мовою простежується на всіх етапах розвитку суспільства. У мові відбиваються не тільки культура, традиції, світосприйняття народу, але й суспільна самосвідомість, його менталітет, національний характер, спосіб життя, мораль, система цінностей. Мова зберігає культурні цінності в лексиці, граматичній системі, фразеології, у прислів'ях, приказках, фольклорі, художній та науковій літературі, у письмовій та усній формах мовлення. Мова не просто слугує засобом найменування того, що існує в культурі, не лише відбиває та формує її, але й сама розвивається в культурі.

Відповідно, культура народу вербалізується у мові, а мова відображає ключові концепти культури, семантизовані лексемами. Мова створює суб'єктивний образ об'єктивного світу, а людина формує для себе картину світу, виходячи з власного відчуття, сприйняття, уявлення, форм мислення та самосвідомості. Мова відображає спосіб сприйняття світу, що притаманний певному соціуму. Значення, які виражені в ньому, складаються у систему поглядів, формують своєрідну колективну філософію, яка стає обов'язковою для всіх носіїв мови. Спосіб концептуалізації дійсності в кожній мові і універсальний, і специфічний, тому люди, які розмовляють різними мовами, сприймають світ по-різному, через призму своїх мов [1, с. 297].

Актуальність дослідження. Для переважної більшості сучасних індоевропейських мов характерна наявність особливої лексико-граматичної категорії роду (в італійській, французькій, іспанській і датській мовах – два роди: чоловічий і жіночий; у романських мовах і німецькій – три роди).

Категорія граматичного роду таких мов має здатність поєднуватися з визначеними для кожного родового різновиду формами слів, що узгоджуються – прикметників, порядкових

числівників, присвійних і вказівних займенників, утворюючи з ними вільні словосполучення. Тоді як в англійській мові відсутня будь-яка граматична залежність прикметника від іменника (*a clever boy – a clever girl; a happy day – happy days; He is a popular writer – I saw a popular product*). Англійські прикметники не змінюються за родами, числами, відмінками.

Проте категорія роду англійської мови потребує системного опису з позиції лінгвокогнітивістики – у картині світу концепт присутній, а мова його не репрезентує згідно з традиційною граматику. Природно, що нова лінгвістична парадигма з її інструментарієм робить перспективним дослідження концепту роду в англійсько-мовній картині світу та шляхи його вербалізації в англійській мові. Оскільки категорія роду існує в структурі картини світу, то вважаємо актуальним комплексне дослідження концепту роду в історичному розвитку, адже розподіл світу на істоти і неістоти, а у подальшому на роди, відбувався безпосередньо у свідомості людини, і з плином часу міг змінюватися.

Мета статті – дослідити категорію роду, а саме: засоби його вираження, встановити принципи класифікації іменників за родами та специфічні особливості родових структур.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У лінгвістичній літературі категорія роду досліджена з різних точок зору. Існує низка монографій та окремих статей, присвячених питанням походження категорії роду, її структури, зв'язку категорії роду з категорією істоти – неістоти, засобам вираження граматичного роду, родоваріантним формам (Я. Грім, К. Бругман, А. Нікішин, А. Маньков та ін.). Аналіз результатів дає можливість говорити про те, що умовно існують два основні погляди: 1) у ході свого розвитку категорія роду іменника перейшла із розряду граматичних у розряд лексико-граматичних (А. Смирницький, М. Блох, Л. Тимпко та ін.); 2) у сучасній англійській мові граматичної категорії роду як такої не існує (Г. Планцер, Н. Блейк та ін.). Відповідно категорія роду в сучасній англійській мові залишається дискусійним питанням.

Виклад основного матеріалу. Зупинимося на понятті картини світу. В результаті взаємодії людини зі світом формується її уявлення про світ та певна модель, яка у філософсько-лінгвістичній літературі називається картиною світу. *Картина світу* – одне з фундаментальних понять, що описує людське буття [2, с. 68]. Вперше поняття *картина світу* було впроваджено на початку XX ст. фізиком Г. Герцем стосовно фізичної картини світу. Картина світу – це психологічна реальність фізичного світу як результат психічного відображення і узагальнення дійсності. Вона відображається за допомогою мовної картини світу, в якій, у свою чергу, проступатиме національна мовна картина. Одним із перших В. Гумбольдт звернув увагу на національний зміст мови та мислення, під-

кресливши, що різні мови є для нації органами їх оригінального мислення та сприйняття [3, с. 324]. В. Гумбольдт стверджував, що саме мова впливає на формування системи понять і цінностей. Ця функція, а також засоби творення понять є спільними для всіх мов. Відмінним є самотність духовного світу народів – носіїв мови, але головна несхожість мов між собою полягає у формі самої мови, у засобах вираження думок і почуттів. У ході дослідження мови як середньої ланки між мисленням та дійсністю вчений стверджує, що мова фіксує особливе національне мислення. Людина спроможна пізнати лише те, що створює її мова. І в цьому випадку, як бачимо, мова ототожнюється з мисленням і відривається від матеріального світу [4, с. 324]. Мова, на думку В. Гумбольдта, – це не засіб чи форма втілення людської духовності, вона сама є духовним життям людини, адже «тип і функція мови є організмом духу так само, як будова м'язових волокон, коло кровообігу, розгалуження нервів – організмом тіла» [4, с. 365]. Отже, істинно людське буття неможливе без мови. Він вбачав у мові силу, яка формує мислення народу. Мова сама створює образ, картину світу, а отже, відмінності в мовах породжуються відмінностями в поглядах на світ [4, с. 147].

Пізніше це поняття мовної картини світу було розвинуто неогумбольдтіанцями, наприклад, Л. Вайсгербером, який розробив теорію мовної картини світу (*Weltbild der Sprache*). Терміном *картина світу* він послуговується вже у програмній монографії «Рідна мова і формування духу» 1929 р. Згідно з його концепцією мова перетворює навколишній світ у ідеї. Ідею В. Гумбольдта підтримали також Е. Сепір та Б. Уорф, які створили гіпотезу мовної відносності. Вони висунули тезу про те, що мова відіграє визначальну роль у процесі пізнання, а люди бачать світ по-різному – крізь призму рідної мови, тому що у процесі пізнання ніхто з нас не спроможний звільнитися від тиранії нашої мови: значення не стільки відкриваються в досвіді, скільки накладаються на нього через ту тиранічну владу, якою володіє мовна форма над нашою орієнтацією у світі [5, с. 117]. Першочерговим завданням для Б. Уорфа було порівняти мовну картину світу з науковою. Як наукова, так і мовна картини світу представляють систему аналізу навколишнього світу, однак він надавав перевагу мовним картинам світу над науковими [6, с. 174]. В обох випадках ми маємо справу з моделюванням світу. У цьому їхня схожість, але між ними є і суттєва відмінність: перша – результат діяльності вчених і відображає наукову свідомість, друга – результат діяльності звичайних носіїв тієї чи іншої мови, які її і створили – повсякденна або наївна, яка, за словами І. Богатирьової, відбиває матеріальний і духовний досвід народу й формується під впливом культурних цінностей і традицій нації, вона суттєво відрізняється від наукової картини, яка ніяк не залежить від мови та може бути спільною для різних народів [7].

Серед вітчизняних учених провідна роль належить О. Потебні, який розвивав етнолінгвістичні ідеї у мовознавстві і вбачав у мові механізм, що породжує думку. Слово, взяте загалом як сукупність внутрішньої форми і звука, є передусім засобом розуміння мовця, аперцепції змісту його думки. Членороздільний звук, що його породжує мовець, сприймається слухачем, асоціюється з відомими йому звуками, і за допомогою внутрішньої форми викликає у свідомості думку про сам предмет [8, с. 123].

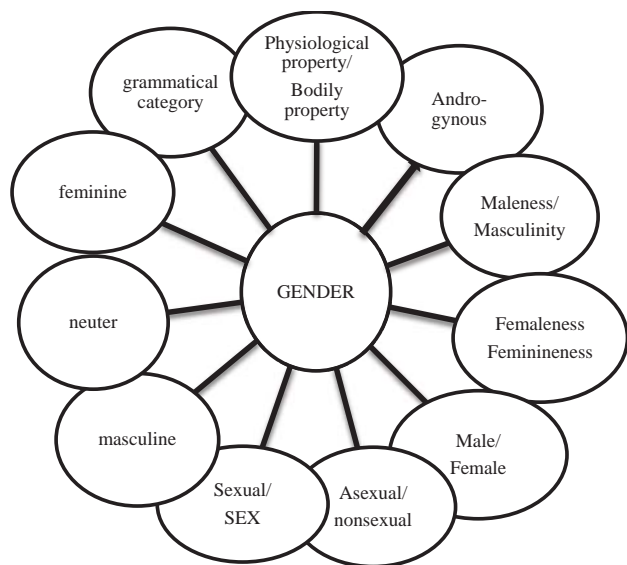
Кожна мова із розвитком суспільства поповнюється, перш за все, новою лексикою: людина починає мислити новими поняттями, які формують лінгвокультурні категорії. З. Попова та Й. Стернін зазначають, що мислення людини невербальне, воно відбувається за допомогою універсального предметного коду. Люди мислять концептами, які є кодовані одиницями цього коду. Концепт потрактовано ними як приналежність свідомості людини, глобальну одиницю мислинневої діяльності, квант структурованого знання [9, с. 7]. У центрі сучасних лінгвістичних досліджень є людина. Принцип антропоцентризму, як зазначає І. Ольшанський, виявляється в двох аспектах: перший – «людина в мові», де він виступає як форма свідомості і транслятор культури, другий – «мова в людині», що є мірою всіх речей, в тому числі мови та культури [10, с. 30]. Антропоцентризм став особливо помітним у науці в останні десятиріччя ХХ століття і стимулював швидкий розвиток міждисциплінарних гуманітарних досліджень, в основі яких лежить триєдність «людина–мова–культура». Антропоцентризм як методологічний принцип, на переконання В. Михайленка, є важливим для сучасних лінгвістичних досліджень, які здійснюються в когнітивній парадигмі знань, і полягає в тому, що наукові об'єкти вивчаються, перш за все, відповідно до їх значення для людини, за їх призначенням у її життєдіяльності, за їх функціями в розвитку людської особистості [11, с. 22].

Сучасні філософи (Г. Брутян, Р. Павлієніс) та мовознавці (Ю. Караулов, Г. Колшанський, В. Постовалова, Г. Рамішвілі, Б. Серебренніков, В. Телія та ін.) розмежовують мовну й концептуальну картину світу. *Концептуальна картина світу* (далі ККС) – це не лише система понять про сукупність реалій довкілля, але й система смислів, втілена в ці реалії через слова-концепти; мовна ж картина світу – це система взаємопов'язаних мовних одиниць, що відбиває об'єктивний стан речей довкілля і внутрішнього світу людини. ККС існує у вигляді концептів, які утворюють концептосферу, а мовна картина світу – у вигляді значень мовних знаків, які утворюють сукупний семантичний простір мови. В. Колесов під концептом розуміє не *conceptus* (умовно передається терміном «поняття»), а *conceptum* («зародок», «зернятко»), з якого й виростають у процесі комунікації всі змістові форми його втілення в дійсності [12, с. 81]. Концепт має внутрішню організацію, складну структуру. За словами Н. Рябцевої, «це не хаотичне нагромадження уявлень, значень або смислів, і навіть не їхня кон'юнкція, а логічна структура. У його основі лежить вихідна, прототипічна модель основного значення слова. Основне значення є базою для формування похідних значень... У структурі концепту це відбивається в тому, що в ній є центральна й периферійна зони. Причому остання здатна до дивергенції, тобто зумовлює «віддаленість» нових похідних значень від центрального..., є механізм, що забезпечує впорядкованість будови концепту та зв'язаність складових його елементів [13, с. 73]». Ядром концепту є стрижневе слово, смислового домінанта, що у процесі осмислення «обростає» новими семами, які в тексті реалізуються через мовні одиниці (слово, словосполучення, речення), пор. [14, с. 47]. Кожна мова має свій власний спосіб концептуалізації дійсності, він є почасти універсальний, почасти національно специфічний, тому носії різних мов можуть бачити світ дещо по-різному, через призму своїх мов [15, с. 23]. Засадничим теоретичним постулатом когнітивістів сьогодні є погляд на концепт як на

мінімальну одиницю картини світу. Концепт виконує роль посередника між словами та реальністю, а мовне значення – це концепт, пов'язаний зі знаком [16, с. 6].

Отже, в англомовній картині світу існує концепт роду, який представлений лексемою «gender» і вирізняє три суб-концепти: «masculine», «feminine» і «neuter».

Концептосфера вирізняє: 1) граматичну підсистему та 2) лексичну. З точки зору мови можна говорити про те, що вона виражена функціонально-семантичним полем [17, с. 41]. У зв'язку з нейтралізацією граматичного роду у сучасному англійському дискурсі родовими маркерами виступають синтаксичні засоби: кореляції іменника, займенника 3-ї ос. од.

У сучасній лінгвістиці розглядають три основні концепції походження роду в англійській та інших германських мовах: символіко-семантичну, морфологічну та синтаксичну. Прихильники символіко-семантичної концепції (І. Гердер, Я. Грім, В. Гумбольдт, Т. Якобі) стверджують, що в основі виникнення роду лежало протиставлення за статтю, ознака роду переносилася індоєвропейцями на предмети неживої природи за принципом: все велике, швидке, активне відноситься до чоловічого роду; все мале, повільне, пасивне – до жіночого роду, а все штучне та колективне – до середнього роду [18, с. 110]. За час свого тривалого панування у мовознавстві ця концепція призвела до «оцінювання» в інтерпретації категорії роду: чоловічий рід вважався «першочерговим», імена жіночого роду, навпаки, характеризувалися «відхиленнями від правильного». На думку О. Горошко, така концепція проіснувала довго в лінгвістиці ще й тому, що гіпотеза, яка лежить в її основі, була пов'язана з ідеєю статево-рольової традиції [19, с. 34]. Прихильники морфологічної концепції (К. Бруннер, Дж. Уїллок, В. Леман) трактують рід як формальну категорію, зміст якої полягає у класифікації субстантивів, а не відображення позамовної дійсності. Статева опозиція сприймається як результат пізнішої раціоналізації іменної морфології. Г. Штейнталь, Дж. Фодор, В. Йоффе підтримують синтаксичну концепцію і вважають, що рід може існувати лише в тих мовах, які мають такий синтаксичний зв'язок, як узгодження, а зв'язок роду зі статтю є вторинним [20, с. 50]. А. Мейє вважає, що спочатку існувала відмінність не за родами, а за категоріями «живий–

неживий предмет». Таким чином, іменники поділялися на два класи – живі й неживі [21, с. 129]. Оскільки індоєвропейська прामова була мовою активно-стативної будови, предмети та явища, що оточують людину, мислилися або як речі (артефакти), або як живі суб'єкти дії (факти). При цьому не обов'язково «істотами» могли бути тільки живі істоти (тварини, люди). Такі важливі у житті давньої людини «предмети», як вогонь і вода, також могли розумітися як жива божественна сила. Зовнішні частини тіла людини (наприклад, рука, нога, око, зуб) мислилися як живі (активні) предмети, а внутрішні органи (серце, печінка) – як неживі (інактивні) предмети. Живими (божественними) силами чоловічого й жіночого роду вважалися іменники, що позначали дерева, бо вони виступали активними предметами (істотами), тоді як плоди цих дерев – як неживі предмети (інактивні). У будь-якому випадку у більшості мов, зокрема, у германських мовах, родові класи в багатьох випадках розподілялися формально і не відповідали біологічним ознакам. Причому, як і в інших індоєвропейських мовах, родова класифікація була вторинною, накладеною на більш ранню класифікацію за основами, семантика яких втрачена навіть у реконструйованих формах. Як результат, за певною основою закріпилися імена різних родових класів.

Більшість лінгвістів вважають, що за родовими ознаками іменники поділяють на ті, що означають жіночий, чоловічий і середній роди (іноді – в залежності від способу узгодження з ними прикметників, дієслів та інших частин мови). Вибір іменника певного класу синтаксично впливає на форму іншого слова, члена речення або дискурсу. А. Пауелз зазначає, що мови, для яких характерною є система граматичного роду, поділяють іменники на роди, враховуючи їх морфологічні та фонологічні характеристики [22, с. 554]. Проте Дж. Корбет стверджує, що граматична родова система має також і семантичні основи, які стають очевидними тоді, коли є співвідношення роду з семантикою іменників. У такому випадку маємо: women – feminine, men – masculine [23, с. 168].

У той час, коли граматичний рід є категорією із синтаксичною значимістю для граматики, деяким мовам властивий семантичний рід. Це означає, що іменникам, які безпосередні носії мови визначають прийменником «вона», притаманні біологічно чи соціально «жіночі» семантичні властивості у реальному світі. Відмінність між поняттями соціального гендеру та біологічної статі, як двох різних, проте взаємопов'язаних семантичними рівнями, є одним із найголовніших факторів у вченні про рід. У мовах, які мають займенникову родову систему, рід позначається лише особовими займенниками. Англійська мова має займенникову родову систему, що базується на античних характеристиках і відображається тільки в особових присвійних та зворотних займенниках третьої особи [24, с. 169].

Сучасна категорія роду іменника в англійській мові реалізується через обов'язкове співвіднесення кожного іменника з особовими займенниками третьої особи однини: he, she або it. Займенники в англійській мові виступають граматичними родовими класифікаторами: he ⇔ чоловічий рід, she ⇔ жіночий, it ⇔ середній. Вибір займенника, з яким може бути співвіднесений той чи інший іменник, цілком визначається його семантикою: іменники, що позначають неживі предмети, співвідносяться із займенником it, тобто належать до середнього роду; іменники, що позначають живі істоти, співвідносяться в залежності від статі із займенниками he і she і належать,

відповідно, до чоловічого або жіночого роду. Проте займенник *it* може співвідноситися з іменниками, які позначають живих істот у випадку, якщо їхня стать не ідентифікована або не важлива у контексті: *baby, child*. Слова, що можуть позначати істоти як чоловічої, так і жіночої статі належать до загального роду (*common gender*). У поняття загального або спільного роду включаються іменники, здатні співвідноситися як із жіночим, так і з чоловічим родом за допомогою кореляції з відповідними займенниками. У цьому випадку під визначення загального роду потрапляють такі іменники, як: *pupil, friend, student, lover, cousin, shop assistant, doctor* та ін. [25, с. 48].

Неживі об'єкти часто персоніфікуються, і про них говорять, як про живі істоти (тобто, розглядають як іменники чоловічого або жіночого роду). Чоловічий рід часто застосовується до об'єктів, котрі вражають своєю могутністю: *sun, death, time, summer, winter*. Жіночий рід іноді вживається до об'єктів, котрі вражають своєю красою та грацією: *moon, nature, hope, spring*. Слова *ship, boat* та назви країн звичайно корелюють з займенником – *she*. На основі такого розподілу шляхів вираження роду ми розрізняємо «явні» та «приховані» способи вираження роду. Явними доцільно вважати морфологічний та семантичний (лексичний) типи вираження роду, тоді як до прихованих способів вираження належать референційні займенники (синтаксичний спосіб). Крім того, при дослідженні роду виникає потреба розрізнити внутрішній та референційний рід. Внутрішній рід – це рід, притаманний лексичним одиницям в якості константної ознаки. В цьому випадку окремий рід розглядається як невід'ємна складова поданих одиниць і виражається різноманітними способами в іменникових виразах. Референційний рід – це рід, який виражається зовнішньо за допомогою займенників [26, с. 8].

Висновки та перспективи дослідження. В англомовній картині світу існує концепт роду (величина константа), представлена своєю концептосферою, яка включає чоловічий, жіночий, середній та загальний роди. Концепт роду вербалізовано домінантною лексемою «рід», яка знаходить своє вираження на різних рівнях мовної структури, що становить величину змінну; ступінь відповідності чи невідповідності семантичної характеристики іменника його роду не може визначати категорію роду як граматичну або неграматичну, оскільки сутність категорії роду становить вже саме парадигматичне співвідношення іменника з тим чи іншим родовим класом. Правомірно вважати, що рід іменника так само точно може позначатися шляхом заміщення останнього одним із родорозрізняючих індикаторів, як наприклад, у структурі дискурсу.

Перспективним вважаємо вирішення засобів вираження роду в різних регістрах дискурсу для побудови типологічної моделі на засадах лінгвокогнітології.

Література:

- Юдко Л.В. Мовна та концептуальна картина світу як відображення свідомості нації / Л.В. Юдко // *Studia Linguistica*. – 2011. – Вип. 5. – С. 292–298.
- Маслова В.А. Когнитивная лингвистика : учеб. пособие / В.А. Маслова. – Мн.: Тет-раСистемс, 2004. – 256 с.
- Гумбольдт В. фон. Язык и философия культуры / В. фон Гумбольдт. – М.: Прогресс, 1985. – 452 с.
- Гумбольдт В. Избранные труды по языкознанию / В. Гумбольдт. – М.: Прогресс, 2000. – 397 с.
- Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Э. Сепир; [пер. с англ.; под ред. А.Е. Кибрика]. – М.: Наука, 1993. – 656 с.
- Уорф Б. Отношение норм поведения и мышления к языку / Б. Уорф // *Новое в зарубежной лингвистике*. – Вып.1. – М.: Иностранная литература, 1960. – С. 145–178.
- Богатырева И.И. Языковая картина мира. – [Электронный ресурс] / И.И. Богатырева // Образовательный портал «Слово». Филология. – Режим доступа: <http://www.portal-slovo.ru/philology/43646.php>.
- Потебня А.А. Слово и миф / А.А. Потебня. – М.: Правда, 1989. – 624 с.
- Попова З.Д. Основные черты семантико-когнитивного подхода к языку / З.Д. Попова, И.А. Стернин // *Антология концептов* / [под ред. В.И. Карасика, И.А. Стернина]. – М.: Гнозис, 2007. – С. 7–9.
- Ольшанский И.Г. Лингвокультурология в конце XX века. Итоги, тенденции, перспективы / И.Г. Ольшанский // *Лингвистические исследования в конце двадцатого века*. – М.: Наука, 2000. – С. 26–56.
- Михайленко В.В. Ранговая концептуализация в английской мове / В.В. Михайленко // *Филологические науки*. – Чернівці: Книги, 2010. – Вип. 22. – Т. 2. – С. 21–25.
- Колесов В.В. «Жизнь происходит от слова...» / В.В. Колесов. – Санкт-Петербург: Златоуст, 1999. – 368 с.
- Рябцева Н.С. «Вопрос»: прототипическое значение и концепт // *Логический анализ языка. Культурные концепты*. – М.: Наука, 1991. – С. 72–77.
- Маслова В.А. Введение в когнитивную лингвистику: учеб. пособие / В.А. Маслова. – М.: Флинта, 2011. – 296 с.
- Болдырев Н.Н. Когнитивная семантика / Н.Н. Болдырев. – Тамбов: Изд-во ТГУ им. Г.Р. Державина, 2002. – 123 с.
- Никитин М.В. Курс лингвистической семантики / М.В. Никитин. – СПб.: Научный центр проблем диалога, 1996. – 760 с.
- Бондарко А.В. Полевые структуры в системе функциональной грамматики / А.В. Бондарко // *Проблемы функциональной грамматики: Полевые структуры*. – СПб.: Наука, 2005. – С. 12–123.
- Садовник-Чучвага Н.В. Походження концепту роду та шляхи його вербалізації у мовній категорії. [Електронний ресурс] / Н.В. Садовник-Чучвага: <http://boOk.net/index.php?p=achapter&bid=10018&chapter=1>.
- Горошко Е.И. Языковое сознание: гендерная парадигма / Е.И. Горошко. – Москва; Харьков: ПД «ИНЖЕК», 2003. – 437 с.
- Зыкова И.В. Гендер-конструкт фразеосферы русской и английской культур / И.В. Зыкова // *Гендер: язык, культура, коммуникация: Материалы Третьей международной конференции (27–28 ноября 2003)*. – М.: МГЛУ, 2003. – С. 50–51.
- Левицкий В.В. Основы германистики / В.В. Левицкий. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2006. – 528 с.
- Pauwels A. Linguistic and Feminist Linguistic Activism. In J. Holmes and M. Meyerhoff (Ed.) *The Handbook of Translation and Gender*. – Oxford: Blackwell Publishing, 2003. – P. 550–570.
- Corbett G. *Gender* / G. Corbett. – Cambridge: Cambridge University Press, 1991. – 231 p.
- Гоца Н.М. Гендер у перекладі: історичний розвиток та особливості вивчення / Н.М. Гоца // *Вісник Житомирського державного університету. Серія: Філологічні науки*, 2009. – Вип. 45. – С. 168–171.
- Майтинская К.Е. Местоимения в языках разных систем / К.Е. Майтинская. – М., 1969. – 305 с.
- Тимпко Л.А. Род как историческая и социолінгвістическая категория / Л.А. Тимпко. – М.: Из-во Моск. ун-та, 1985. – 46 с.

Пуш А. М. О динамике рода в современной англоязычной картине мира: поиски и размышления

Аннотация. В статье рассмотрены проблемы категории рода в англоязычной картине мира. Значительное внимание уделено вопросу языковой картины мира, концептуализации действительности и концепту роду в историческом развитии. Статья посвящена детальному анализу основных концепций происхождения рода в английском и других германских языках: обосновано мнение о том, что концепт рода в англоязычной картине мира – величина константная, которая представлена своей концептосферой – величиной переменной.

Ключевые слова: категория рода, мужской, женский, средний и общий, языковая картина мира, концептуальная картина мира, концепт рода.

Push O. On Dynamics of gender in modern English worldview: the findings and reflections

Summary. The issues of gender in English language worldview are in focus of present paper. Special attention is paid to language worldview, categorizing reality and concept of gender in historical development. The main objective of investigation is a detailed analysis of main concepts of origin of gender in English and other Germanic languages: It is proved that concept of gender in English Language worldview is a constant value and its conceptual system is a variable value.

Key words: category of gender, masculine, feminine, neuter and common, language worldview, conceptual worldview, gender concept.